

PROVINCIAAL UITVOERINGSPROGRAMMA BODEMCONVENANT (PUB) 2016 – 2020

November 2015

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	3
1.1 Doel provinciaal uitvoeringsprogramma.....	3
1.2 Uitvoeringsprogramma 2010-2015.....	3
1.3 Bodemconvenant 2016-2020.....	3
1.4 Convenant bedrijfsleven.....	6
2. UITVOERINGSPROGRAMMA.....	7
2.1 Provinciale rol.....	7
2.2 Inhoudelijke speerpunten.....	7
2.3 Financiën.....	8
2.4 Aanpak spoedlocaties.....	9
2.5 Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen.....	9
2.6 Aanpak verontreinigde regionale waterbodems.....	11
2.7 Diffuse bodemverontreiniging.....	11
2.8 Nieuwe bedreigingen.....	12
2.9 Nazorg.....	12
2.10 Voormalige stortplaatsen.....	12
2.11 Maatschappelijke saneringen.....	13
2.12 Kennis en informatiebeheer.....	14
2.13 Programmasturing.....	14
<i>Bijlage</i> Overzicht saneringslocaties.....	15

1. INLEIDING

1.1 Doel provinciaal uitvoeringsprogramma

Het doel van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant (PUB) 2016-2020 is om op programmatische wijze invulling te geven aan de opgaven die voortkomen uit het landelijke 'Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020' (hierna: Bodemconvenant). Dit convenant is op 17 maart jl. ondertekend door de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg. Het Bodemconvenant is de opvolger van het 'Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties' dat tot 31 december 2015 loopt. Omdat het eerdere convenant een goede basis voor samenwerking is gebleken, hebben de partijen besloten om vervolgafspraken te maken.

1.2 Uitvoeringsprogramma 2010-2015

Voor het eerdere convenant is destijds ook een uitvoeringsprogramma opgesteld. Hierover is onlangs gerapporteerd (kenmerk 687123/687166). De voornaamste conclusie was dat aan de convenantdoelstellingen is voldaan. Zo zijn alle spoedeisende verontreinigingen met humane risico's gesaneerd of zijn er maatregelen genomen waarmee de situatie wordt beheerst. Daarnaast zijn flinke stappen gezet met betrekking tot de andere convenantdoelen, zoals de aanpak van locaties met verspreidings- of ecologische risico's en het opzetten en uitvoeren van een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreiniging.

Van het budget voor de periode 2010-2015 is nog circa € 10 miljoen over. Hiervan is circa € 9 miljoen vastgelegd, wat betekent dat er een risicobudget circa € 1 miljoen beschikbaar is om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit is naar verwachting ruim voldoende. Indien er na afronding van de projecten nog budget overblijft, zal dit worden toegevoegd aan het budget voor de periode 2016-2020.

In de periode 2016-2020 zullen de resterende locaties – dat wil zeggen: humane spoedlocaties met een thans beheerst restrisico én spoedlocaties met verspreidings- of ecologische risico's – alsnog worden aangepakt. Het gaat om:

- Circa 82 'harde' spoedlocaties, waarvan 14 met humane risico's, 76 met verspreidingsrisico's en 9 met ecologische risico's (NB er kan sprake zijn van meerdere risico's per locatie);
- 15 'zachte' spoedlocaties, dat wil zeggen: locaties waarvan nog niet zeker is of sprake is van spoed.

In de bijlage is een overzicht te vinden van de betreffende locaties.

1.3 Bodemconvenant 2016-2020

In het Bodemconvenant zijn de volgende doelstellingen benoemd:

1. De partijen zetten zich in voor een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond;
2. De ambitie van partijen is dat aan het eind van deze convenantperiode
  - a) de gevallen van ernstige bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane, ecologische of verspreidingsrisico's ('spoedlocaties') zijn gesaneerd of de risico's in elk geval zijn beheerst;
  - b) in nader te bepalen gebieden minimaal de hoofdlijnen van een gebiedsgericht beheer van (ernstige) grondwaterverontreinigingen zijn vastgesteld;

- c) de verontreinigde regionale waterbodems zijn aangepakt dan wel dat met de uitvoering van maatregelen op deze locaties is gestart;
3. De partijen maken afspraken over de omgang met diffuse bodemverontreiniging¹ en nieuwe bedreigingen voor het bodem- en watersysteem² en doen onderzoek naar de mogelijke vermindering van nazorgmaatregelen en naar het beheer van voormalige stortplaatsen;
  4. De partijen dragen zorg voor het behoud en de verdere ontwikkeling van kennis over de bodem en ondergrond alsmede de bereidheid van partijen deze kennis met elkaar te delen.

Deze doelstellingen zijn als volgt uitgewerkt:

Aanpak Spoedlocaties

- De Bevoegde overheden Wet Bodembescherming (Wbb) spannen zich in om alle resterende spoedlocaties met onaanvaardbare humane risico's zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in 2016, gesaneerd of in ieder geval de risico's beheerst te hebben.
- De Bevoegde overheden Wbb bewerkstelligen dat alle spoedlocaties met onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's in 2020 zijn gesaneerd dan wel dat in 2020 ten minste de risico's van deze locaties op basis van een geschikt saneringsplan worden beheerst of tijdelijke beveiligingsmaatregelen in uitvoering zijn.

Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen

- De Bevoegde overheden Wbb brengen in beeld in welke gebieden er behoefte bestaat aan het gebiedsgericht beheren van verontreinigingen in het grondwater, teneinde de kwaliteit van het grondwater te verbeteren of in elk geval de verslechtering te stoppen. Gebiedsgericht beheer kan onder meer wenselijk zijn in een gebied met (ernstige) grondwaterverontreinigingen die individueel beschouwd geen dusdanige verspreidingsrisico's hebben dat zij spoedig moeten worden gesaneerd, maar die, in samenhang beschouwd, toch een bedreiging voor kwetsbare objecten (kunnen gaan) vormen.
- Indien een decentrale overheid in een bepaald gebied een gebiedsgericht beheer van (ernstige) grondwaterverontreinigingen wenselijk acht en deze decentrale overheid het door hem initiëren en uitvoeren van dit gebiedsgerichte beheer ook juridisch, technisch en financieel haalbaar acht, draagt de betreffende decentrale overheid, al dan niet tezamen met één of meer andere overheden, minimaal ervoor zorg dat uiterlijk in 2020 de hoofdlijnen van een gebiedsgericht beheer van (ernstige) grondwaterverontreinigingen in dat gebied zijn vastgesteld.

Aanpak verontreinigde regionale waterbodems

- De waterschappen dragen ervoor zorg dat de verontreinigde regionale waterbodemplaatlocaties uiterlijk in 2020 zijn aangepakt, dan wel dat uiterlijk in 2020 met de uitvoering van maatregelen op deze locaties is gestart.

---

¹ Verontreiniging die is ontstaan door een diffuse belasting van de bodem, waardoor deze niet kan worden teruggevoerd op één of enkele specifieke bronnen, en waarvoor kenmerkend is dat deze zich veelal voordoet in een groot gebied, met daarbinnen soms relatief grote concentratieverschillen.

² Hierbij gaat het bijvoorbeeld om dumpingen van drugsafval en/of de aanwezigheid van (reststoffen van) medicijnen.

Diffuse bodemverontreiniging

- De Bevoegde overheden Wbb bewerkstelligen dat in gebieden met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's helderheid bestaat over in dat gebied op te volgen gebruiksadviezen, teneinde deze risico's te minimaliseren.

Nieuwe bedreigingen

- Partijen spreken af om de nieuwe bedreigingen voor het bodem- en watersysteem (onder meer ten gevolge van dumpingen van drugsafval en/of de inbreng van niet-genormeerde stoffen) in beeld te brengen alsmede de kennisachterstanden ten aanzien van deze nieuwe bedreigingen en hun effecten op het bodem- en watersysteem weg te werken.

Nazorg

- De Bevoegde overheden Wbb onderzoeken de mogelijkheden om de nazorgmaatregelen die plaatsvinden op gesaneerde locaties met restverontreiniging, op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze, al dan niet met een beperkte extra inzet, te beëindigen of te verlagen.

Voormalige stortplaatsen

- De partijen onderzoeken, mede op basis van hun praktijkervaringen, op welke wijze voormalige stortplaatsen zo efficiënt mogelijk kunnen worden beheerd.

Kennis

- De partijen brengen in beeld aan welke kennis en innovatie behoefte bestaat ("kennisagenda"), rekening houdend met de bestaande maatschappelijke opgaven, waarbij ook de andere nationale agenda's en de internationale dimensie in ogenschouw worden genomen.
- De partijen zorgen ervoor dat maatschappelijk gewenste ontwikkelingen en innovaties in de praktijk onder meer worden geïnitieerd met concrete en rendabele "business cases". Hierbij worden betrokkenen uit bedrijfsleven, overheden en onderzoeksinstituten bij elkaar gebracht om initiatieven in de praktijk haalbaar te maken.

Informatiebeheer

- De partijen werken actief mee aan nieuwe ontwikkelingen om bodem- en ondergrondinformatie in brede zin te verzamelen, beheren en te ontsluiten, zodat deze informatie voor een ieder toegankelijk wordt.
- Een belangrijke ontwikkeling is de komst van de Omgevingswet, die vanwege een nadrukkelijke rol voor gegevenshergebruik en kennisdeling voorziet in een Laan van de Leefomgeving met een Informatiehuis Bodem en Ondergrond. Ook is het wetsvoorstel van de Wet basisregistratie ondergrond van belang, dat in januari 2014 bij de Tweede Kamer is ingediend en mogelijk per 1 januari 2016 in werking treedt en daarnaast de in voorbereiding zijnde Structuurvisie voor de ondergrond.

Omgevingswet

- Binnen de looptijd van het Bodemconvenant zal de Omgevingswet van kracht worden. Dit zal wellicht gevolgen hebben voor de rolverdeling tussen overheden met betrekking tot de bodemwetgeving. Binnen het convenant zijn afspraken gemaakt om een soepele overdracht van taken mogelijk te maken.

Monitoring en evaluatie

- De partijen stellen uiterlijk 30 juni 2016 een monitoringsprogramma vast. Dit monitoringsprogramma is gericht op het verkrijgen van informatie over de voortgang van de uitvoering van dit convenant.
- De partijen zullen jaarlijks de uitvoering van het convenant monitoren. Over de resultaten van de monitoring wordt verslag uitgebracht. Zo nodig beslissen partijen op basis van de resultaten van de monitoring tot intensivering van hun inzet op bepaalde afspraken.
- De partijen zullen uiterlijk najaar 2018 een tussenbalans opmaken teneinde te bezien of zij voldoende op schema liggen wat betreft het behalen van de ambities van dit convenant.
- De partijen zullen uiterlijk in 2020 een eindevaluatie uitvoeren. De eindevaluatie wordt aan de Tweede Kamer aangeboden.

1.4 Convenant bedrijfsleven

Aanvullend op het door de overheden ondertekende convenant is er op 18 mei jl. een convenant gesloten tussen het Rijk en het bedrijfsleven (VNO-NCW en MKB-Nederland). De partijen hebben daarin afgesproken actief samen te gaan werken. Enerzijds krijgt dit vorm door bedrijven een rol te geven in het landelijk uitvoeringsprogramma van het Bodemconvenant (UP), anderzijds door de regelgeving te vereenvoudigen.

2. UITVOERINGSPROGRAMMA

2.1 Provinciale rol

De provincie is bevoegd gezag op basis van de Wet bodembescherming (Wbb). Dit houdt in dat zij verantwoordelijk is voor de realisatie van de bodemsaneringsoperatie in Noord-Holland, met uitzondering van de 'rechtstreekse gemeenten'³ (Alkmaar, Amsterdam, Haarlem en Zaanstad). Vanuit deze rol beoordeelt de provincie de ernst en spoed van bodemverontreiniging en legt deze vast in beschikkingen. Tevens beoordeelt zij saneringsplannen, saneringsevaluaties en nazorgplannen en is zij verantwoordelijk voor toezicht en handhaving

Daarnaast is de provincie uitvoerder van bodemsaneringen en bodembeheerprojecten waarbij sprake is van spoed. Het gaat hierbij om de aanpak van zowel grond- als grondwaterproblemen waarvoor geen verantwoordelijke partij, veroorzaker of schuldig eigenaar kan worden aangewezen. De activiteiten worden aangestuurd vanuit een integraal projectteam Spoed met projectleiders van de directie B&U, vergunningverleners van de directie SVT en handhavers van de omgevingsdiensten (NB de vergunningverleners gaan per 1 januari 2016 over naar de omgevingsdiensten). Ook is de provincie uitvoerder van het gebiedsgericht grondwaterbeheer in het Gooi. In het Gooi is sprake van vele omvangrijke grondwaterverontreinigingen die zich hebben vermengd, wat een integrale aanpak noodzakelijk maakt.

De Wbb zal waarschijnlijk per 2018 opgaan in de Omgevingswet. Op dat moment zal een groot deel van de bodemtaken overgaan naar gemeenten. Wat de precieze reikwijdte van de bevoegdheidsoverdracht gaat zijn, is nog niet bekend. Maar dit zal naar verwachting geen gevolgen hebben voor het provinciale uitvoeringsprogramma, omdat hiervoor overgangsrecht gaat gelden, hetgeen wordt geregeld door middel van een overgangswet.

Het provinciale uitvoeringsbeleid voor bodem staat toegelicht in de Werkwijzer bodemsanering, die te vinden is op onze provinciale website; de meest recente versie dateert van oktober 2014. De Werkwijzer zal in 2016 worden geactualiseerd.

2.2 Inhoudelijke speerpunten

In het nieuwe covenant blijft het zwaartepunt liggen bij het uitvoeren van spoedeisende saneringen; het doel is dat alle spoedlocaties met onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's per 2020 gesaneerd zijn dan wel dat de risico's worden beheerst. Daarnaast zet de provincie sterk in op het gebiedsgericht beheren van grondwaterverontreinigingen.

In de paragrafen vanaf 2.4 staat op hoofdlijnen aangegeven op welke wijze de provincie invulling wil geven aan de onderdelen van het Bodemcovenant. Daarbij is per onderwerp aangeduid wat de provinciale opgave is en op welke manier (en met welke inzet) dit wordt gedaan. Naast de 'verplichte' onderdelen wil de provincie ook aandacht besteden maatschappelijke saneringen en 3D-ordering.

Maatschappelijke saneringen

In het covenant ligt de focus op ernstige bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane, ecologische of verspreidingsrisico's. Er is echter ook sprake van locaties met verontreinigingen die niet verplicht gesaneerd hoeven te worden, maar die andere ontwikkelingen kunnen

---

³ 'Rechtstreekse gemeenten' zijn gemeenten die zelf een decentralisatie-uitkering vanuit het Rijk ontvangen voor het uitvoeren van hun bodemsaneringsopgaven.

tegenhouden. Voorheen was hiervoor ISV-budget⁴ beschikbaar, maar in de nieuwe convenantperiode is dit niet langer het geval. Uit gesprekken die in het kader van de lopende evaluatie van de huidige regeling zijn gevoerd, blijkt echter dat er bij gemeenten nog steeds behoefte bestaat om dergelijke verontreinigingen te kunnen aanpakken. De provincie zou het onwenselijk vinden als dit andere ontwikkelingen zou tegenhouden en heeft het onderwerp daarom toegevoegd aan haar uitvoeringsprogramma. Wel wacht de provincie met het nemen van een besluit over dit onderdeel, omdat zij eerst wil afwachten of de verplichte onderdelen van het convenant voldoende op schema lopen.

3D-ordering

Om een duurzaam en efficiënt beheer van bodem en ondergrond mogelijk te maken, worden decentrale overheden geadviseerd in hun ruimtelijke plannen de boven- en ondergrond als één geheel te beschouwen (3D-ordering). De provincie geeft hier invulling aan door de ondergrond als integraal onderdeel mee te nemen in haar Omgevingsvisie. Ook neemt de provincie deel aan een pilot in de gemeente Haarlem waarbij een 3D-gebiedsvisie wordt ontwikkeld.

2.3 Financiën

De provincie ontvangt een bedrag van € 16.259.407,- van het Rijk waarmee zij invulling kan geven aan de convenantdoelstellingen. Daarvan wordt € 13.073.162,- uitgekeerd in de vorm van een decentralisatie-uitkering bodem (DUB), de rest in de vorm Algemene Uitkering (AU) via het provinciefonds. De AU is niet specifiek gelabeld en is bedoeld als dekking van apparaatskosten. Voor het uitvoeringsprogramma wordt daarom uitgegaan van het DUB-budget van € 13.073.162,-.

Over het budget hoeft geen financiële verantwoording te worden afgelegd; de provincie kan zelf besluiten hoe zij het geld over de thema's en projecten wil verdelen. Wel is een randvoorwaarde dat de doelen van het bodemconvenant worden gerealiseerd; hierover dient de provincie jaarlijks te rapporteren aan het Rijk.

De provincie kiest ervoor het budget als volgt over de verschillende thema's en projecten te verdelen:

Onderdeel	Budget
Spoed	€ 8,1 miljoen
Gebiedsgericht grondwaterbeheer	€ 1,5 miljoen
Diffuse verontreinigingen	€ 0,5 miljoen
Nieuw bedreigingen	€ 0,5 miljoen
Nazorg + voormalige stortplaatsen	€ 1,0 miljoen
Maatschappelijke saneringen	€ 1,0 miljoen
Kennis + informatie	€ 0,5 miljoen
Totaal	€ 13,1 miljoen

In paragrafen 2.4 tot en met 2.12 is een onderbouwing te vinden van de investeringen per onderwerp.

Er zal jaarlijks aan GS over de voortgang worden gerapporteerd. Op basis hiervan kan er gedurende de looptijd van het programma alsnog worden besloten of het nodig is het beschikbare budget anders in te zetten, dan wel extra middelen te regelen voor de uitvoering. In

⁴ ISV staat voor 'investeringsbudget stedelijke vernieuwing'.

eerste instantie zal daarbij worden gekeken naar het aanvullend knelpuntenbudget van € 64 miljoen dat door het Rijk beschikbaar wordt gesteld. Dit budget is bestemd voor projecten die noodzakelijk zijn, maar niet binnen de bestaande financiering kunnen worden uitgevoerd. Indien de provincie hier aanspraak op wil maken, kan zij projectvoorstellen indienen waarin de noodzaak wordt onderbouwd. Daarbij gaat het met name om saneringen van waterbodems, waarvan de omvang op dit moment nog wordt onderzocht.

Uitvoeringsregeling

In de periode 2010-2015 is een deel van het beschikbare budget gereserveerd voor subsidies aan derden die bodemsaneringsprojecten willen uitvoeren. Het ging hierbij met name om spoedsaneringen, waterbodemsaneringen en herstel van te dunne deklagen op oude stortplaatsen (d.w.z. stortplaatsen van voor 1996). Voor de nieuwe periode is het voorstel om het instrument subsidies te blijven inzetten. Wel zal de opzet worden aangepast indien de lopende evaluatie van de huidige regeling daar aanleiding toe geeft. Een uitgewerkt voorstel zal te zijner tijd aan GS worden voorgelegd.

2.4 Aanpak spoedlocaties

Opgave

We hebben ca. 97 spoedlocaties (82 harde spoedlocaties en 15 zachte spoedlocaties), waarvan 14 met humane risico's, 76 met verspreidingsrisico's en 9 met ecologische risico's (NB op sommige spoedlocaties komen meerdere soorten risico's voor). Voor de humane risico's geldt dat de saneringen reeds zijn gestart, dan wel dat de risico's zijn beheerst. Voor zover hierbij sprake is van in de periode 2016-2020 doorlopende activiteiten waarvoor de provincie verantwoordelijk is, worden de kosten gefinancierd met de DUB-middelen uit de periode 2010-2015.

Voor de locaties met verspreidings- of ecologische risico's geldt dat de sanering van ca. 25 locaties de verantwoordelijkheid van de provincie is. Voor de overige locaties geldt dat de verantwoordelijkheid bij derden ligt. De provincie dient er daarbij wel, vanuit haar rol als bevoegd gezag, op toe te zien dat de sanering daadwerkelijk plaatsvindt.

Tijdens provinciale bagger- en oeverherstelwerkzaamheden in de Broekervaart is gebleken dat zich in deze watergang mogelijk een risicovolle waterbodemonreiniging bevindt. De provincie zal onderzoek doen om na te gaan of inderdaad sprake is van risico's en zo ja, actie ondernemen om te zorgen dat deze risico's worden weggenomen.

Inzet

Voor de 25 nog te saneren locaties is naar verwachting circa € 8,1 miljoen nodig. Dit is inclusief voorbereidings- en personeelskosten. Om rekening te houden met tegenvallers, meerkosten of ontdekken nieuwe verontreinigingen, is een risicopost van 15% in het geschatte bedrag verwerkt.

Prestaties

Aan het eind van de convenantsperiode zijn alle 97 spoedlocaties aangepakt. Dat wil zeggen dat de sanering minimaal gestart is, dan wel dat de risico's in kaart zijn gebracht en er beheersmaatregelen zijn genomen.

2.5 Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen

Opgave

De provincie voert grootschalig gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen in 't Gooi uit. Dit doet de provincie samen met de gemeenten Hilversum, Huizen, Naarden, Bussum, Blaricum, Laren en Wijdmeren en met Vitens, PWN, het Rijk en AGV op basis van een convenant. De praktische uitvoering is vastgelegd in een door de provincie vastgesteld gebiedsbeheerplan.

Financiering van het gebiedsgericht beheer vindt plaats op basis van inbreng van de convenantspartijen en het maken van afkoopafspraken met probleemhebbers. In het financieel model is aangenomen dat het beschikbare budget jaarlijks rendeert. Gezien de verplichting van schatkistbankieren m.b.t. overheidsgeld, dreigt een te laag rendement behaald te worden om ook op lange termijn het gebiedsgerichte beheer te kunnen financieren. Daarom zal de provincie samen met de convenantpartners op zoek gaan naar mogelijkheden het budget toch te laten renderen en indien nodig op zoek gaan naar alternatieve financieringsmethoden.

De uitvoering van het convenant loopt tot en met 2020. Aan het einde van deze periode zal het convenant geëvalueerd worden en zal bezien worden of verlenging na 2020 wenselijk is. De provincie zelf heeft de intentie het convenant te verlengen dan wel een nieuw convenant te sluiten, aangezien het beheer van de grondwaterverontreinigingen tot ver na 2020 doorloopt.

De provincie loopt met de uitvoering van het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi, zeker gezien de omvang van het gebied, voorop in Nederland. Mede hierom zal de provincie deelnemen aan een landelijke werkgroep gebiedsgericht grondwaterbeheer onder de vlag van het landelijk convenant. De provincie streeft er hierbij naar gezamenlijk tot oplossingen te komen voor problemen waar zij mee geconfronteerd wordt, zoals een laag rendement door verplicht schatkistbankieren. Daarnaast zal zij haar kennis delen en kan zij meedenken bij landelijke beleidsontwikkelingen.

Uit de inventarisatie van spoedlocaties blijkt dat op twee plaatsen in Noord-Holland meerdere locaties met verspreidingsrisico's dermate bij elkaar in de buurt liggen dat een gebiedsgerichte aanpak wenselijk kan zijn. Het gaat om locaties in respectievelijk Beverwijk en Wijdmeren. In overleg met de betrokken gemeenten zal de provincie bezien of een gebiedsgerichte aanpak meerwaarde heeft.

Inzet

Voor de uitvoering van het grondwaterbeheer 't Gooi is in beginsel voldoende budget beschikbaar. Voor een tiental locaties zal afkoop waarschijnlijk niet haalbaar zijn omdat er geen verantwoordelijke partij aangesproken kan worden, terwijl deze locaties wel meegenomen moeten worden in het gebiedsgerichte beheer. In die gevallen dient het provinciale DUB-budget als vangnet ingezet te worden. Hiervoor is naar verwachting ca. €1,5 miljoen nodig.

Voor een eventuele gebiedsgerichte aanpak in andere gebieden volstaat naar verwachting het DUB- budget dat reeds voor deze spoedlocaties is geraamd. Immers, een gebiedsaanpak is naar verwachting zeker niet duurder en waarschijnlijk goedkoper dan een aanpak per geval.

Prestaties

Aan het eind van de convenantsperiode zijn de volgende doelen gerealiseerd:

- Alle afkooplocaties in 't Gooi afgehandeld;
- Uitvoering midterm review grondwaterbeheer 't Gooi;
- Besluitvorming over verlenging van convenant in 't Gooi;
- Onderzoek naar wenselijkheid gebiedsgerichte aanpak in overige gebieden in Noord-Holland;
- Indien nodig opzetten gebiedsgerichte aanpak in andere gebieden;
- Inbreng ervaringen in landelijke discussie over gebiedsgericht grondwaterbeheer.

2.6 Aanpak verontreinigde regionale waterbodems

Opgave

De aanpak van verontreinigde waterbodems is in het algemeen de verantwoordelijkheid van de waterschappen. De waterschappen ontvangen echter zelf geen budget van het Rijk en dienen dit via de provincie te verkrijgen. Naast het budget dat de provincie van het Rijk ontvangt, kan de provincie hiervoor ook een beroep doen op een landelijk knelpuntenbudget van € 64 miljoen. Op dit budget kan op twee momenten, in 2016 en 2018, een beroep worden gedaan.

De provincie heeft de waterschappen verzocht aan te geven of er verontreinigde bodems zijn die naar verwachting in de periode 2016-2020 vanwege risico's moeten worden gesaneerd. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft een lijst met waterbodems opgesteld waarvoor dit het geval zou moeten zijn. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht heeft aangegeven later in de planperiode een dergelijke opgave te kunnen doen. Hoogheemraadschap Rijnland heeft geen opgave gedaan. Bij de eerste tranche (2016) zal er daarom waarschijnlijk alleen voor HHNK een aanvraag worden ingediend, bij de tweede tranche (2018) verwacht de provincie meer projecten in te kunnen dienen. De projectvoorstellen zullen te zijner tijd aan GS worden voorgelegd.

Inzet

HHNK heeft aangegeven voor de aanpak van risicovolle waterbodems op korte termijn circa 1 miljoen nodig te hebben. Hiervoor wordt een aanspraak gemaakt op het landelijk knelpuntenbudget van € 64 miljoen.

Prestaties

- Beroep doen op het Rijk voor een bijdrage van € 1 miljoen uit het landelijk knelpuntenbudget voor de projecten van HHNK;
- Mogelijk halverwege de periode opnieuw een beroep op het landelijk knelpunten budget;
- Uitvoering van projecten door waterschappen;
- Eventueel: opzetten uitvoeringsregeling voor de sanering van waterbodems.

2.7 Diffuse bodemverontreiniging

Opgave

Een diffuse verontreiniging is een verontreiniging die zich uitstrekt over grote oppervlakten en vaak uit meerdere, niet duidelijk te lokaliseren bronnen afkomstig is. In de praktijk gaat het meestal om verontreinigingen door polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) of zware metalen in de deklagen van het stedelijk gebied. Het meest actueel zijn loodverontreinigingen. Nieuwe wetenschappelijke inzichten lijken erop te wijzen dat al bij lagere loodgehalten dan tot nu toe werd aangenomen sprake kan zijn van risico's voor de volksgezondheid. Eind 2015 komt het ministerie met een onderzoeksrapport over loodverontreinigingen.

Voor zover bekend is er in Noord-Holland sprake van één grootschalige diffuse verontreiniging waarvoor gebruiksbependingen gelden; dit betreft een loodverontreiniging in De Rijk. Deze verontreiniging valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Alkmaar.

Op het moment dat het onderzoeksrapport van het ministerie gereed is, zal worden nagaan of de uitkomsten gevolgen hebben voor onze provincie. Voor eventuele maatregelen wordt een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd.

Inzet

Er wordt op dit moment alleen een stelpost van € 0,5 miljoen opgenomen om eventueel maatregelen te kunnen nemen.

Prestaties

Nog niet van toepassing.

2.8 Nieuwe bedreigingen

Opgave

Het Rijk heeft kennisprogramma's opgezet om nieuwe bedreigingen in kaart te brengen. Waar relevant zal de provincie aansluiting zoeken bij deze programma's.

De provincie heeft de afgelopen jaren intensief te maken gehad met discussies over verontreinigingen op Schiphol met PFOS, een niet-genormeerde stof die vroeger in brandblusschuim toegepast werd. Er komt nationaal en internationaal steeds meer informatie beschikbaar waaruit blijkt dat PFOS en verwante stoffen breed verspreid in het milieu voorkomen. De provincie heeft voor de normering van PFOS aandacht gevraagd bij het Rijk. Het RIVM kijkt hier momenteel naar en zal voorstellen doen voor landelijke risiconiveaus. De provincie zal deze benutten om samen met de betrokken partijen op Schiphol te komen tot een definitieve oplossing voor de aangetroffen verontreinigingen.

Inzet

Tot nu toe heeft de provincie nauwelijks kosten gemaakt ten gevolge van nieuwe verontreinigingen. Zo bleken er voor de aangetroffen PFOS-verontreinigingen op Schiphol partijen aangesproken te kunnen worden. Om te kunnen participeren in landelijke kennisprogramma's en om nieuwe verontreinigingen te kunnen aanpakken indien er niemand op aangesproken kan worden, wordt € 0,5 miljoen gereserveerd.

Prestaties

Nog niet van toepassing.

2.9 Nazorg

Opgave

De provincie heeft de afgelopen jaren reeds invulling gegeven aan deze doelstelling uit het convenant voor locaties waarvoor de nazorg door de provincie of door gemeenten wordt gefinancierd. De resterende nazorgopgave is door de provincie, op basis van een afkoopovereenkomst die gefinancierd is vanuit uit het budget voor het huidige convenant, ondergebracht bij een derde partij (Bodemzorg).

Inzet

In de periode 2016-2020 is er naar verwachting geen apart budget nodig, omdat voor nieuwe saneringsprojecten gewerkt wordt met integrale projectbudgetten waarin alle fases, inclusief eventuele nazorg na sanering, gedekt zijn.

Prestaties

Niet van toepassing.

2.10 Voormalige stortplaatsen

Opgave

In Noord-Holland bevinden zich meer dan 100 voormalige stortplaatsen. De provincie heeft deze, vooral in de jaren tussen 2000 en 2010, allemaal onderzocht. Ook heeft de provincie beleidsregels voor deze stortplaatsen opgesteld, omdat het Rijk hier niet in voorziet. Uit dit onderzoek bleek dat slechts in enkele gevallen sprake was van risico's waarvoor maatregelen moesten worden genomen. In zeer veel gevallen bleek de deklaag op de stortplaats van onvoldoende dikte, zonder dat dit voor het actuele gebruik risico's opleverde. Indien het gebruik

wijzig, kunnen er alsnog risico's optreden. De eigenaar van de stortplaats, die ook verantwoordelijke is voor het beheer, dient hiermee rekening te houden. De provincie heeft de eigenaren van de stortplaatsen, dit zijn meestal gemeenten, geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek.

Om verbetering van de deklagen te stimuleren en maatschappelijk gewenste ontwikkelingen op voormalige stortplaatsen te ondersteunen, heeft de provincie de mogelijkheid geschapen om 25% van de kosten van deklaagverbetering gesubsidieerd te krijgen.

Recent bleek in Ouder Amstel dat het beleid m.b.t. voormalige stortplaatsen niet bij alle eigenaren meer scherp op het netvlies te staan. De bekendheid met de subsidieregeling kan ook beter. De provincie zal daarom actiever het beleid en de subsidieregeling onder de aandacht van eigenaren van voormalige stortplaatsen brengen.

Inzet

Gezien het belang dat de provincie hecht aan herstel van deklagen en ontwikkeling van voormalige stortplaatsen wordt € 1 miljoen gereserveerd voor subsidies.

Prestaties

- Continuering mogelijkheid voor het verlenen van subsidie voor deklaag herstel op voormalige stortplaatsen;
- Verlening van subsidies. Op dit moment is nog niet aan te geven om hoeveel gevallen het daarbij zou kunnen gaan.

2.11 Maatschappelijke saneringen

Opgave

Bodemverontreinigingen met risico's, de spoedlocaties, hebben de hoogste prioriteit. Er geldt geen verplichting locaties waarbij wel verontreiniging aanwezig is, maar waarbij zich geen risico's voordoen, aan te pakken. Het landelijk bodembereid gaat er vanuit dat deze verontreinigingen vanzelf aangepakt worden indien de verontreinigingen een gewenste ontwikkeling in de weg zitten en dat de kosten hiervan vanuit de ontwikkeling opgebracht worden. In de praktijk blijkt dit lastig. Het leidt ook tot ongewenste neveneffecten, zoals het vermijden van bouwactiviteiten in stedelijk gebied waarbij terreinen braak kunnen blijven liggen. In de periode 2000-2014 was het mogelijk ISV (investeringsbudget stedelijke vernieuwing) in te zetten om een deel (meestal 1/4^e deel) van de kosten van deze bodemverontreinigingen te dekken. Gemeenten dringen er bij de provincie op aan ook in de toekomst budget vrij te maken voor dergelijke verontreinigingen.

De provincie vindt het onwenselijk dat dergelijke verontreinigingen nu vaak niet aangepakt worden en dat maatschappelijke ontwikkelingen hierdoor kunnen stagneren, dan wel dat voor suboptimale oplossingen gekozen wordt. Derhalve wil ze de aanpak van verontreinigingen die aantoonbaar de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen belemmeren, te stimuleren door hiervoor subsidie beschikbaar te stellen (op basis van dezelfde criteria als voor ISV golden). Maatschappelijke saneringen zijn echter niet 'verplicht' vanuit het convenant. Om die reden wil de provincie de rapportage over 2016 afwachten alvorens zij een besluit neemt over een uitvoeringsregeling. Dit zou inhouden dat de regeling per 2017 van kracht kan worden.

Inzet

De provincie wil uitgaan van een budget van € 1 miljoen voor maatschappelijke saneringen. Dit budget zal beschikbaar worden gesteld door middel van subsidies.

Prestaties

- Opstellen subsidieregeling voor het uitvoeren van maatschappelijke saneringen;
- Uitgaande van een gemiddeld subsidiebedrag van € 100.000 per geval kunnen 10 saneringen worden uitgevoerd.

2.12 Kennis en informatiebeheer

Opgave

Naast maatregelen met betrekking tot de overdracht van taken, dienen er afspraken met de omgevingsdiensten te worden gemaakt over de omgang met kennis en informatie. Vanuit het Bodemconvenant is er een 'kennis- en innovatieprogramma bodem en ondergrond' (KIBO) gestart dat invulling gaat geven aan de landelijke kennisagenda op het gebied van bodemvraagstukken; de provincie is hierbij aangehaakt en zal, waar relevant, ook de Noord-Hollandse gemeenten en omgevingsdiensten betrekken.

Een ander initiatief is de ontwikkeling van het landelijk informatiesysteem BIDON (Bodem Informatie Delen tussen Overheid en Netbeheerders), dat voorziet in de registratie en uitwisseling van milieuhygiënische bodeminformatie. Dit systeem kan op termijn een belangrijke bron gaan vormen voor het landelijk Bodemloket. Zowel de provincie als enkele Noord-Hollandse gemeenten en omgevingsdiensten zijn reeds bij dit initiatief betrokken.

De provincie vindt het belangrijk dat alle beschikbare informatie over de bodemkwaliteit voor iedereen beschikbaar en toegankelijk is. In het verleden was één deel van de informatie, gerelateerd aan bodemsanering, bij de provincie beschikbaar en een ander deel bij de gemeenten. Door samenvoeging van gemeentelijke en provinciale taken bij de omgevingsdiensten is een logisch moment ontstaan de informatie te bundelen. De provincie heeft hiertoe in 2015 reeds stappen gezet door te zorgen voor een gezamenlijke visie voor het ontdebelen en schonen van de bodemdata ('1-locatielijst'). Hiermee is de basis gelegd voor de overdracht van de bodemtaken. Daarnaast zullen er op regelmatige basis overleggen en bijeenkomsten worden georganiseerd die tot doel hebben de uitwisseling van kennis en informatie tussen de diverse overheden en uitvoeringsdiensten te faciliteren.

Inzet

Voor dit onderwerp wordt € 0,5 miljoen gereserveerd. De inzet zal plaatsvinden in overleg met gemeenten en omgevingsdiensten.

Prestaties

Aan het einde van de convenantsperiode werken alle partijen met eenduidige bodemdata en is de bodeminformatie voor alle belanghebbenden op een toegankelijke manier ontsloten.

2.13 Programmasturing

Over de voortgang van het Provinciale Uitvoeringsprogramma Bodem 2016-2020 zal jaarlijks aan GS worden gerapporteerd. Indien nodig zal de rapportage voorzien zijn van voorstellen ter aanpassing van het programma. Over eventuele acute zaken zal ook tussentijds worden gerapporteerd.

Bijlage 1

Overzicht saneringslocaties

Locatiecode	Locatiename	Plaatsnaam	Risico_Humaan	Risico_Verspr	Risico_Ecol	Criterium_Humaan	Criterium_Verspreiding	Criterium_Ecologisch	Tijdelijk_Maatregelen_Humaan	Tijdelijk_Maatregelen_Verspreiding	Tijdelijk_Maatregelen_Ecologie	Fase_aanpak
NH037300539	Groeneweg (voormalig Vliegveld Bergen)	BERGEN NH			Ecologisch			Bedreiging kwetsbaar object: ecologisch gebied			Nee	Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH037500004	Gasfabrieksterrein Parallelweg	BEVERWIJK		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Niet beschikt
NH037500021	Randweg 2 (RWZI)	BEVERWIJK		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Niet beschikt
NH037500096	Zeestraat 50 e.o.	BEVERWIJK		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH037500209	Parallelweg 43	BEVERWIJK		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Niet beschikt
NH037500251	Aagtenbelt en CAIJ-belt	BEVERWIJK		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH037500797	Breestraat 89	BEVERWIJK		Verspreiding			Jaarlijkse toename > 1.000 m3/jaar			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH037500878	Wijkmeenweg ong. (De Pijp)	BEVERWIJK		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Niet beschikt
NH037600058	Dwarslaan/Bloemlandseweg vml. stortplaats	BLARICUM	Humaan			Inhalatie vezels asbest			Ja			Sanering gestart, humane en overige risico's beheerst
NH038100002	Slochterenlaan gasfabrieksterrein	BUSSUM		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH038100013	Bussummergrindweg	BUSSUM										Niet beschikt
NH038100085	Brinklaan 24d	BUSSUM		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH038100132	Brediusweg 12	BUSSUM		Verspreiding			Jaarlijkse toename > 1.000 m3/jaar			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH038100270	Kerkstraat 6-8	BUSSUM		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH038300513	Duinenbosch 3 (GGZ Dijk en Duin)	CASTRICUM		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: intrekgebied			Ja		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH038400090	Sniep 1-18	DIEMEN		Verspreiding	Ecologisch		Beschikking voor 2006	Beschikking voor 2006		Nee	Nee	Gesaneerd, nog af te handelen
NH038400309	Stortplaatsen Diemen, locatie 5: Diemen-Noord 2	DIEMEN										Niet beschikt
NH038800052	Flevolaan 1-5	ENKHUIZEN		Verspreiding			Drijfslag			Ja		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039000005	Vml stortplaats Loodijk	S-GRAVELAND		Verspreiding	Ecologisch		De verontreiniging vormt een bedreiging voor een	Beschikking voor 2006		Nee	Nee	Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039000086	Zuidereinde 109	S-GRAVELAND										Niet beschikt
NH039400031	Spieringweg 1018	ZWAANSHOEK	Humaan		Ecologisch	Ingestie grond		Beschikking voor 2006	Ja		Ja	Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400055	Venenweg 4	ZWANENBURG	Humaan	Verspreiding		Uitdamping binnenlucht	Volume > 6.000 m3		Ja	Ja		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400129	Zwanenburgerdijk 277 tot 287	ZWANENBURG	Humaan	Verspreiding		Uitdamping binnenlucht	Bedreiging kwetsbaar object: kwel		Nee	Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400270	Hoofdweg 601	HOOFDDORP		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400446	IJtochtkade Zwanenburg	ZWANENBURG	Humaan	Verspreiding		Uitdamping binnenlucht	Volume > 6.000 m3		Ja	Ja		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400447	Aalsmeerderweg 511-515	ROZENBURG NH		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400572	Vennepstraat 6	NIEUW-VENNEP		Verspreiding			Beschikking voor 2006			Ja		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039400648	Hoofdweg 1278	NIEUW-VENNEP		Verspreiding			Overig			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039401681	Anthony Fokker Business Park (L2-Barbamama/ elj(e)	OUDE MEER	Humaan	Verspreiding		Uitdamping binnenlucht	Volume > 6.000 m3		Ja	Ja		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039402857	Walaardt Sacréstraat 204, Schiphol gebouw 72	SCHIPHOL		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039402897	Anthony Fokker Business Park (Barba 67)	OUDE MEER	Humaan			Permeatie drinkwaterleidingen			Ja			Sanering niet gestart, humane en overige risico's beheerst
NH039600004	Kerklaan 10	HEEMSKERK		Verspreiding			Beschikking voor 2006			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH039700017	Blekersvaartweg 41 t/m 51	HEEMSTEDE		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane en overige risico's beheerst
NH039700056	Binnenweg 174	HEEMSTEDE	Humaan	Verspreiding		Uitdamping binnenlucht	Volume > 6.000 m3		Ja	Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040000049	Nieuwe Haven	DEN HELDER		Verspreiding			Beschikking voor 2006			Nee		Gesaneerd, nog af te handelen
NH040000055	Nieuwe Haventerrein	DEN HELDER		Verspreiding			Bedreiging kwetsbaar object: oppervlaktewater			Nee		Sanering gestart, humane en overige risico's beheerst
NH040000194	Brewerstraat 59-65	DEN HELDER		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Niet beschikt
NH040000236	Waterbodem Oude Rijkswerf	DEN HELDER			Ecologisch			Beschikking voor 2006			Nee	Sanering gestart, humane en overige risico's beheerst
NH040000322	Industrieweg 26b	DEN HELDER					Zaklaag			Nee		Niet beschikt
NH040000338	Vliegveld De Kooy, Rijksweg N250, Gebouw 083	DEN HELDER		Verspreiding						Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040000343	vm Mijndienstkasernen/div.magazijnen (Marine)	DEN HELDER		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040200002	Minckelersstraat (Stort Anna's Hoeve)	HILVERSUM		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040200010	Herenstraat 11-21 (Lamet Chromium)	HILVERSUM		Verspreiding			Beschikking voor 2006			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040200011	Liebergerweg 72-76	HILVERSUM		Verspreiding			Zaklaag			Nee		Niet beschikt
NH040200012	Lijsterweg 16 (De Planeet)	HILVERSUM		Verspreiding			Jaarlijkse toename > 1.000 m3/jaar			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst
NH040200022	Nieuwe Crailoseweg 8	HILVERSUM		Verspreiding			Jaarlijkse toename > 1.000 m3/jaar			Nee		Sanering gestart, humane en overige risico's beheerst
NH040200032	Oude Amersfoortseweg 99	HILVERSUM		Verspreiding			Jaarlijkse toename > 1.000 m3/jaar			Nee		Gesaneerd, nog af te handelen
NH040200035	Geuzenweg 27-31, vm watererij Hamman	HILVERSUM		Verspreiding			Volume > 6.000 m3			Nee		Sanering niet gestart, humane risico's beheerst, overige risico's niet beheerst

